

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 6ης Δεκεμβρίου 2012*

«Ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία — Εθνική ρύθμιση — Επίδομα χορηγούμενο στους δημόσιους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας — Οδηγία 2000/78/ΕΚ — Άρθρο 3 — Πεδίο εφαρμογής — Έννοια της αμοιβής»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-124/11, C-125/11 και C-143/11,

με αντικείμενο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ το Bundesverwaltungsgericht (Γερμανία), με αποφάσεις της 28ης Οκτωβρίου 2010, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 9 και 24 Μαρτίου 2011, στο πλαίσιο των δικών

Bundesrepublik Deutschland

κατά

Karen Dittrich (C-124/11),

Bundesrepublik Deutschland

κατά

Robert Klinke (C-125/11),

και

Jörg-Detlef Müller

κατά

Bundesrepublik Deutschland (C-143/11),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, E. Juhász, Γ. Αρέστη, T. von Danwitz και D. Šváby (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón

γραμματέας: K. Malacek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Μαΐου 2012,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Κ. Dittrich, ο R. Klinke και ο J.-D. Müller, εκπροσωπούμενοι από τον D. Siegfried, Rechtsanwalt,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Dohmen,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον J. Enegren και τη S. Grünheid,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιουνίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με τις υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως ζητείται η ερμηνεία της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303, σ. 16).
- 2 Οι υπό κρίση αιτήσεις υποβλήθηκαν στο πλαίσιο των ένδικων διαφορών μεταξύ ομοσπονδιακών υπαλλήλων και της Bundesrepublik Deutschland με αντικείμενο την επιστροφή ιατρικών εξόδων του καταχωρισμένου συντρόφου τους ή της λήψεως υπόψη του συντρόφου αυτού όσον αφορά τη χορήγηση του επιδόματος το οποίο καταβάλλεται στους ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας (στο εξής: επίμαχο επίδομα).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Κατά την αιτιολογική σκέψη 13 της οδηγίας 2000/78:

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας οι παροχές των οποίων δεν εξομοιούνται προς αμοιβή κατά την έννοια που δίδεται στον όρο αυτόν από την εφαρμογή του άρθρου 141 της Συνθήκης ΕΚ, ούτε προς τις πάσης φύσεως αμοιβές που καταβάλλει το κράτος με στόχο την πρόσβαση στην απασχόληση ή την παραμονή σε αυτήν.»

- 4 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2000/78 προβλέπει:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη.»

- 5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2000/78 ορίζει:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1:

α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο,

[...]».

6 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2000/78 ορίζει το πεδίο εφαρμογής αυτής ως εξής:

«1. Εντός των ορίων των εξουσιών που απονέμονται στην Κοινότητα, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά:

[...]

γ) τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών·

[...]

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις πάσης φύσεως παροχές που καταβάλλουν τα δημόσια συστήματα ή τα εξομοιούμενα προς τα δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ή προστασίας.

[...]»

Το γερμανικό δίκαιο

Νόμος περί καταχωρισμένων σχέσεων συμβίωσης

7 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του νόμου περί καταχωρισμένων σχέσεων συμβίωσης (Gesetz über die eingetragene Lebenspartnerschaft), της 16ης Φεβρουαρίου 2001 (BGBl. I, σ. 366), όπως τροποποιήθηκε εσχάτως με το άρθρο 7 του νόμου της 6ης Ιουλίου 2009 (BGBl. I, σ. 1696, στο εξής: LPartG) προβλέπει τα εξής:

«Δύο πρόσωπα του ίδιου φύλου συνάπτουν σχέση συμβίωσης μέσω αυτοπρόσωπης και ταυτόχρονης δηλώσεως ενώπιον ληξιάρχου της επιθυμίας τους να συνάψουν σταθερή σχέση συμβίωσης (καταχωρισμένοι σύντροφοι). Οι δηλώσεις δεν γίνονται υπό αίρεση ούτε για συγκεκριμένη διάρκεια.»

8 Το άρθρο 5 του LPartG, επιγραφόμενο «Υποχρέωση συμβολής στις ανάγκες του κοινού οίκου», προβλέπει τα εξής:

«Οι καταχωρισμένοι σύντροφοι έχουν την υποχρέωση να συνεισφέρουν από κοινού, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του, για την αντιμετώπιση των αναγκών του κοινού οίκου [...]».

Οι εθνικές διατάξεις σχετικά με το επίδομα που χορηγείται στους ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους

9 Το δικαίωμα των ομοσπονδιακών υπαλλήλων στη χορήγηση επιδόματος σε περίπτωση ασθένειας κατοχυρώνεται με τον γερμανικό νόμο περί ομοσπονδιακών υπαλλήλων (Bundesbeamtenengesetz, στο εξής: BBG).

- 10 Το άρθρο 80 του BBG, ως είχε κατά τον χρόνο υποβολής των αιτήσεων για τη χορήγηση του επιδόματος από τους ενάγοντες στην υπόθεση της κύριας δίκης, έχει ως ακολούθως:

«1. Το επίδομα χορηγείται

1. σε υπαλλήλους που δικαιούνται μισθό ή λαμβάνουν γονική άδεια
2. σε συνταξιούχους που δικαιούνται σύνταξη,

[...]

Το επίδομα χορηγείται επίσης για την κάλυψη των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο σύζυγος του δικαιούχου, εφόσον ο εν λόγω σύζυγος δεν έχει εισοδήματα που να τον καθιστούν οικονομικά ανεξάρτητο, καθώς και των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκαν τα εξαρτώμενα από αυτόν τέκνα και οι οποίες θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο του οικογενειακού συμπληρωματικού επιδόματος που καταβάλλεται δυνάμει του ομοσπονδιακού νόμου περί αμοιβών των υπαλλήλων (Bundesbesoldungsgesetz) [...].

2. Κατά κανόνα, επιλέξιμες είναι μόνον οι αναγκαίες και εύλογες από οικονομικής απόψεως δαπάνες:

1. σε περίπτωση ασθένειας και ιατρικής περιθάλψεως,

[...]

3. Το επίδομα χορηγείται υπό τη μορφή επιστροφής του 50 % τουλάχιστον των επιλέξιμων δαπανών.
[...]

4. Το Υπουργείο Εσωτερικών ορίζει [...] με υπουργική απόφαση τις λεπτομέρειες χορηγήσεως του επιδόματος, [...].»

- 11 Μέχρι τη θέση σε ισχύ της υπουργικής αποφάσεως της 13ης Φεβρουαρίου 2009, περί του χορηγούμενου στους δημόσιους υπαλλήλους επιδόματος σε περίπτωση ασθένειας, περιθάλψεως και μητρότητας [Verordnung über Beihilfe in Krankheits-, Pflege- und Geburtsfällen (Bundesbeihilfeverordnung), *BGBI.* σ. 3226, στο εξής: BBhV], οι προϋποθέσεις χορηγήσεως του συγκεκριμένου επιδόματος στις προαναφερθείσες περιπτώσεις διέπονταν από εγκυκλίους σχετικές με την καταβολή επιδόματος στους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας, περιθάλψεως και μητρότητας [Allgemeine Verwaltungsvorschrift für Beihilfen in Krankheits-, Pflege- und Geburtsfällen (Beihilfenvorschriften), στο εξής: BhV].

- 12 Οι BhV ακυρώθηκαν, καθότι ρύθμιζαν ζήτημα εμπύκτον στην αρμοδιότητα του νομοθέτη, εξακολουθούν, εντούτοις, να εφαρμόζονται στον τομέα των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν πριν τις 14 Φεβρουαρίου 2009, ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του BBhV. Δυνάμει του άρθρου 3 των BhV, στα επιλέξιμα για την ενίσχυση μέλη της οικογένειας του δικαιούχου περιλαμβάνεται ο σύζυγος και τα εξαρτώμενα τέκνα, αλλά όχι το πρόσωπο με το οποίο έχει συναφθεί καταχωρισμένη σχέση συμβιώσεως.

- 13 Το άρθρο 1 της BBhV προβλέπει:

«Η παρούσα υπουργική απόφαση διέπει τη χορήγηση ενισχύσεως στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος. Το επίδομα συμπληρώνει την προσωπική ιατρική κάλυψη, η οποία, κατά κανόνα, καλύπτεται από τον τρέχοντα μισθό.»

14 Το άρθρο 2 της BBhV έχει ως εξής:

«Δικαιούχοι του επιδόματος

1. Εφόσον οι παράγραφοι 2 έως 5 δεν ορίζουν το αντίθετο, δικαίωμα στο επίδομα έχουν όλοι όσοι, κατά τον χρόνο της παροχής, είναι

1. υπάλληλοι,
2. φορείς συνταξιοδοτικών συστημάτων δημοσίου, ή
3. πρώην υπάλληλοι.

2. Επιπλέον, το δικαίωμα για τη χορήγηση του επιδόματος εξαρτάται από το δικαίωμα του φορέα σε παροχή όπως αποδοχές δημοσίου υπαλλήλου, αμοιβή συμβασιούχου υπαλλήλου, αμοιβές ασκούμενου, σύνταξη, μεταβατική αποζημίωση, σύνταξη χηρείας, διατροφή [...] ή προσωρινή αποζημίωση [...]. Το δικαίωμα στο επίδομα δεν επηρεάζεται από τη λήψη άδειας άνευ αποδοχών βάσει της υπουργικής αποφάσεως περί ειδικών αδειών (Sonderurlaubsverordnung), υπό τον όρο ότι η άδεια αυτή δεν διαρκεί πλέον του μήνα.

[...]

15 Το άρθρο 4 της BBhV, το οποίο διευκρινίζει τα επιλέξιμα μέλη της οικογένειας, προβλέπει τα εξής:

«Εφόσον το συνολικό ύψος των εισοδημάτων του δεν υπερβαίνει [...] τα 17 000 ευρώ, ο σύζυγος του δικαιούχου δικαιούται το επίδομα.

[...]

16 Το άρθρο 46 της BBhV, επιγραφόμενο «Υπολογισμός του επιδόματος», ορίζει τα εξής:

«1. Η ενίσχυση χορηγείται υπό τη μορφή της καλύψεως ενός ποσοστού (ποσοστό υπολογισμού) των επιλέξιμων εξόδων στα οποία υποβάλλεται ο δικαιούχος και τα μέλη της οικογένειάς του που δικαιούνται το επίδομα. [...]

2. Υπό την επιφύλαξη προβλέψεως διαφορετικής από αυτή της παραγράφου 3, το ποσοστό υπολογισμού ανέρχεται σε

1. 50 % για τον δικαιούχο,
2. 70 % για τους δικαιούχους συντάξεως, εξαιρουμένων των ορφανών,
3. 70 % για τον επιλέξιμο σύντροφο, και
4. 80 % για τα επιλέξιμα τέκνα και ορφανά.

3. Το ποσοστό υπολογισμού του δικαιώματος στο επίδομα που χορηγείται στον δικαιούχο αυξάνεται σε 70 % όταν τα εξαρτώμενα από αυτόν τέκνα είναι δύο ή περισσότερα. [...]

17 Το άρθρο 80, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του BBG τροποποιήθηκε αναδρομικώς από την 1η Ιανουαρίου 2009 με τον νόμο της 14ης Νοεμβρίου 2011 (BGBl. I, σ. 2219) και εντάσσει πλέον τους καταχωρισμένους συντρόφους στα επιλέξιμα για το εν λόγω επίδομα μέλη της οικογένειας. Τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 46, παράγραφος 2, σημείο 3, της BBhV έχουν επίσης τροποποιηθεί υπό το ίδιο πνεύμα και ισχύουν αναδρομικώς από τις 14 Φεβρουαρίου 2009.

Οι διαφορές στην κύρια δίκη και το προδικαστικό ερώτημα

- 18 Οι ενάγοντες στην κύρια δίκη στις υποθέσεις C-124/11 και C-125/11, ομοσπονδιακοί υπάλληλοι, ζήτησαν, ανεπιτυχώς, από την Bundesrepublik Deutschland, να τους χορηγήσει επίδομα για ιατρικά έξοδα στα οποία είχαν υποβληθεί, τον Δεκέμβριο 2004 και Νοέμβριο 2005, οι καταχωρισμένοι σύντροφοί τους, κατά την έννοια του LPartG.
- 19 Με αποφάσεις που εκδόθηκαν, αντιστοίχως, στις 16 Ιουνίου και 26 Μαΐου 2009, το Verwaltungsgericht του Βερολίνου έκανε δεκτές τις προσφυγές κατά των ως άνω απορριπτικών αποφάσεων, κρίνοντας ότι, μολονότι δεν προκύπτει από τις BhV δικαίωμα στο επίμαχο επίδομα, επειδή κατ' αυτές οι καταχωρισμένοι σύντροφοι δεν μπορούν να θεωρηθούν μέλη της οικογένειας προς τον σκοπό αυτό, το συγκεκριμένο δικαίωμα απορρέει, ωστόσο, από την οδηγία 2000/78.
- 20 Συγκεκριμένα, έκρινε ότι η νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 1ης Απριλίου 2008, C-267/06, Maruko, Συλλογή 2008, σ. I-1757) δεν κατέλειπε καμία αμφιβολία όσον αφορά το γεγονός ότι το επίδομα που χορηγείται στους δημόσιους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «αμοιβή» κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας. Συναφώς, υπογράμμισε ότι το επίμαχο επίδομα καταβλήθηκε αποκλειστικώς λόγω της εργασιακής σχέσης και όχι ως παροχή στο πλαίσιο του γενικού δημοσίου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ή κοινωνικής προστασίας, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του επίμαχου επιδόματος και του ανάλγου προς τον βαθμό μισθού.
- 21 Ο ενάγων στην κύρια δίκη της υποθέσεως C-143/11, συνταξιούχος ομοσπονδιακός υπάλληλος, ζήτησε, τον Ιούλιο του 2006, να ληφθεί υπόψη ο καταχωρισμένος σύντροφός του όσον αφορά το επίμαχο επίδομα, αίτημα που δεν έγινε δεκτό από την εναγόμενη στην κύρια δίκη.
- 22 Το αίτημα του ενάγοντος στην υπόθεση της κύριας δίκης να αναγνωρισθεί ότι ο καταχωρισμένος σύντροφός του έπρεπε να τύχει, ως προς το επίμαχο επίδομα, μεταχειρίσεως ίδιας με τη μεταχείριση συζύγου απορρίφθηκε. Συγκεκριμένα, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι δεν συνέτρεχε παράβαση της οδηγίας 2000/78 για τον λόγο ότι ο ενάγων στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν βρισκόταν, όσον αφορά τη χορήγηση του επίμαχου επιδόματος, σε κατάσταση συγκρίσιμη με εκείνη του συζύγου.
- 23 Στις τρεις υποθέσεις της κύριας δίκης, ο ηττηθείς διάδικος άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht.
- 24 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, δυνάμει των BhV, οι ενάγοντες, σε καθεμία από τις υποθέσεις της κύριας δίκης, δεν μπορούν να επικαλεσθούν δικαίωμα επί του επιδόματος, εφόσον οι καταχωρισμένοι σύντροφοί τους, εν αντιθέσει προς ό,τι ισχύει για τους συζύγους, δεν συγκαταλέγονται μεταξύ των μελών της οικογένειας που μπορούν να ληφθούν υπόψη.
- 25 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι σε περίπτωση που το επίμαχο επίδομα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78, οι ενάγοντες στην υπόθεση της κύριας δίκης δικαιούνται το αιτούμενο επίδομα. Ειδικότερα, δυνάμει της εν λόγω οδηγίας, επιβάλλεται η ίση μεταχείριση των υπαλλήλων με καταχωρισμένο σύντροφο και των συζύγων, καθώς, όσον αφορά την αιτούμενη παροχή, ήτοι το επίδομα που καταβάλλεται στους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας, η κατάσταση μεταξύ, αφενός, των καταχωρισμένων συντρόφων και, αφετέρου, των συζύγων είναι συγκρίσιμη.
- 26 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλει ως προς το αν το επίμαχο επίδομα πρέπει να θεωρηθεί αμοιβή κατά την έννοια του άρθρου 157 ΣΛΕΕ, και εμπίπτει επομένως στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78, ή παροχή στο πλαίσιο του γενικού δημοσίου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ή κοινωνικής προστασίας, ή παρεμφερής παροχή εκφεύγουσα του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.

- 27 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισε ότι τα κριτήρια που έχει ορίσει το Δικαστήριο για τα συνταξιοδοτικά καθεστώτα, προκειμένου να διακρίνει τις συντάξεις που καταβάλλονται στο πλαίσιο επαγγελματικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων από τις παροχές που χορηγούνται στο πλαίσιο συστήματος κοινωνικής ασφάλισης δημοσίου δικαίου, δεν πληρούνται στο σύνολό τους όσον αφορά το επίμαχο ζήτημα. Εξάλλου, κρίνει ότι τα κριτήρια αυτά δεν ενδείκνυνται στο πλαίσιο των καθεστώτων προστασίας σε περίπτωση ασθένειας.
- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο, σε καθεμία από τις υποθέσεις της κύριας δίκης, το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:
- «Εφαρμόζεται η οδηγία 2000/78 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία επί εθνικών διατάξεων σχετικών με τη χορήγηση στους δημόσιους υπαλλήλους κρατικών επιδομάτων σε περίπτωση ασθένειας (“Beihilfe”);»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 29 Με το ερώτημά του, πανομοιότυπο σε καθεμία από τις υποθέσεις της κύριας δίκης, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ’ ουσία, αν το επίδομα που καταβάλλεται στους δημόσιους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας, όπως το χορηγούμενο στους υπαλλήλους της Bundesrepublik Deutschland δυνάμει του νόμου περί ομοσπονδιακών υπαλλήλων, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78.
- 30 Από το άρθρο 3, παράγραφοι 1, στοιχείο γ’, και 3, της οδηγίας 2000/78 προκύπτει ότι αυτή εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων φορέων, όσον αφορά, ιδίως, τις αμοιβές, και ότι δεν εφαρμόζεται στις πάσης φύσεως παροχές που καταβάλλουν τα δημόσια ή τα εξομοιούμενα προς τα δημόσια συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ή προστασίας.
- 31 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78 πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ’, και παράγραφος 3, σε συνδυασμό με τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής υπό την έννοια ότι δεν καλύπτει τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας οι παροχές των οποίων δεν εξομοιώνονται προς αμοιβή κατά την έννοια που δίδεται στον όρο αυτόν για την εφαρμογή του άρθρου 157 ΣΛΕΕ (προπαρατεθείσα απόφαση Maruko, σκέψη 41, και απόφαση της 10ης Μαΐου 2011, C-147/08, Römer, Συλλογή 2011, σ. I-3591, σκέψη 32).
- 32 Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/78 δεν μπορεί να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι οι παροχές επικουρικής συντάξεως που καταβάλλονται στο πλαίσιο δημόσιου συστήματος ασφάλισης και συνιστούν αμοιβή υπό την έννοια του άρθρου 157 ΣΛΕΕ δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας (βλ., κατ’ αυτή την έννοια, απόφαση Römer, προπαρατεθείσα, σκέψη 33).
- 33 Επομένως, πρέπει να καθορισθεί αν χρηματική παροχή που χορηγείται βάσει συστήματος κοινωνικής ασφάλισης όπως το προβλεπόμενο στην περίπτωση των Γερμανών ομοσπονδιακών υπαλλήλων μπορεί να εξομοιωθεί με «αμοιβή», κατά την έννοια του άρθρου 157 ΣΛΕΕ.
- 34 Κατά το άρθρο 157, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ως «αμοιβή» νοούνται οι συνήθεις βασικοί ή κατώτατοι μισθοί ή αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη, που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, λόγω της σχέσεως εργασίας.

- 35 Όσον αφορά, πρώτον, το ουσιαστικό στοιχείο της αμοιβής, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η έννοια της «αμοιβής» κατά το άρθρο 157 ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, όλα τα οφέλη σε χρήμα ή σε είδος, παρόντα ή μέλλοντα, εφόσον καταβάλλονται, έστω και εμμέσως, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, λόγω της εργασίας του τελευταίου, ασχέτως του αν κάτι τέτοιο συμβαίνει δυνάμει συμβάσεως εργασίας, νομοθετικών διατάξεων ή εξ αγαθής προαιρέσεως (βλ. αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 1992, C-360/90, Bötzel, Συλλογή 1992, σ. I-3589, σκέψη 12, καθώς και της 9ης Φεβρουαρίου 1999, C-167/97, Seymour-Smith και Perez, Συλλογή 1999, σ. I-623, σκέψη 29).
- 36 Οικονομική παροχή, όπως το επίδομα που καταβάλλεται στους ομοσπονδιακούς Γερμανούς υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας, δυνάμει του οποίου καλύπτεται 50 % έως 80 % των επιλέξιμων ιατρικών δαπανών στις οποίες υποβάλλεται ο υπάλληλος ή ορισμένα μέλη της οικογένειάς του, εμπίπτει συνεπώς, από ουσιαστικής απόψεως, στην έννοια της «αμοιβής» κατά το άρθρο 157 ΣΛΕΕ.
- 37 Δεύτερον, είναι σκόπιμο να εξεταστεί αν το επίμαχο επίδομα καταβάλλεται στον υπάλληλο λόγω της σχέσεως εργασίας του τελευταίου. Ειδικότερα, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί αν μια παροχή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 157 ΣΛΕΕ, αποφασιστικό κριτήριο αποτελεί μόνον η διαπίστωση ότι η παροχή καταβάλλεται στον εργαζόμενο λόγω της σχέσεως εργασίας, τούτο δε, κατά μείζονα λόγο, διότι συνιστά το μόνο κριτήριο που συνάγεται από το ίδιο το γράμμα του άρθρου αυτού (βλ., όσον αφορά τις συντάξεις, προπαρατεθείσα απόφαση Maruko, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 38 Τα ειδικά κριτήρια που έχει ορίσει το Δικαστήριο προκειμένου μια σύνταξη να χαρακτηριστεί αμοιβή, κατά την έννοια του άρθρου 157 ΣΛΕΕ, και ειδικότερα τα κριτήρια κατά τα οποία η εν λόγω παροχή τελεί σε άμεση συνάρτηση με τον χρόνο υπηρεσίας και το ύψος της υπολογίζεται βάσει του τελευταίου μισθού του υπαλλήλου (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Maruko, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) δεν ασκούν επιρροή όσον αφορά παροχή όπως αυτή της κύριας δίκης, η οποία δεν αποβλέπει στην καταβολή στον ενδιαφερόμενο εισοδήματος μετά την παύση της εργασιακής σχέσεως, αλλά στην κάλυψη των ιατρικών δαπανών στις οποίες αυτός υποβλήθηκε κατά τη διάρκεια της εν λόγω σχέσεως ή μετά από αυτήν.
- 39 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, η αιτία που μνημονεύεται στη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως συντρέχει εν προκειμένω. Ειδικότερα, το επίμαχο επίδομα χορηγείται αποκλειστικώς σε Γερμανούς ομοσπονδιακούς υπαλλήλους ή πρώην υπαλλήλους, οι οποίοι συνιστούν ιδιαίτερη κατηγορία εργαζομένων (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2008, C-46/07, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), δυνάμει της σχέσεως εργασίας με το κράτος. Συνεπώς, το εν λόγω επίδομα είναι προφανώς άρρηκτα συνδεδεμένο με την ιδιότητα του Γερμανού ομοσπονδιακού υπαλλήλου και, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της BBhV, η χορήγησή του εξαρτάται από την καταβολή στον δικαιούχο αμοιβής ή παροχής που επέχει θέση αμοιβής. Ο σύνδεσμος μεταξύ του επίμαχου επιδόματος και της εργασιακής σχέσεως απορρέει επίσης από το γεγονός ότι, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, ο υπάλληλος που βρίσκεται σε άδεια άνευ αποδοχών δεν μπορεί να λάβει το συγκεκριμένο επίδομα αν η άδεια διαρκεί πλέον του ενός μήνα.
- 40 Τρίτον, από το γράμμα του άρθρου 157 ΣΛΕΕ προκύπτει ότι οι παροχές που λαμβάνει ο εργαζόμενος λόγω της εργασιακής σχέσεως συνιστούν «αμοιβή», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, μόνον εφόσον καταβάλλονται από τον ίδιο τον εργοδότη.
- 41 Όσον αφορά τις υποθέσεις της κύριας δίκης, η υπογραμμισθείσα από το αιτούν δικαστήριο περίπτωση κατά την οποία το επίμαχο επίδομα διέπεται από τον νόμο και δεν είναι συμπληρωματικό οφειλόμενης δυνάμει γενικώς εφαρμοζόμενης ρυθμίσεως κοινωνικής παροχής δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τον χαρακτηρισμό ως αμοιβής παροχής που καταβάλλεται από το κράτος ως εργοδότη στο πλαίσιο εργασιακής σχέσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, αποφάσεις της 28ης Σεπτεμβρίου 1994, C-7/93,

Beune, Συλλογή 1994, σ. I-4471, σκέψεις 26 έως 29 και 37, της 29ης Νοεμβρίου 2001, C-366/99, Griesmar, Συλλογή 2001, σ. I-9383, σκέψη 37, καθώς και της 12ης Σεπτεμβρίου 2002, C-351/00, Niemi, Συλλογή 2002, σ. I-7007, σκέψεις 41 και 42).

- 42 Ειδικότερα, από τα στοιχεία που προσκόμισαν, αφενός, οι ενάγοντες στην κύρια δίκη και, αφετέρου, η Bundesrepublik Deutschland σε απάντηση σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το επίμαχο επίδομα καταβάλλεται από το αρμόδιο διοικητικό όργανο υπό την ιδιότητά του ως εργοδότη για δαπάνες του προσωπικού και όχι από τον προϋπολογισμό της κοινωνικής ασφαλίσεως. Εντούτοις, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει αν όντως συμβαίνει αυτό εν προκειμένω.
- 43 Βάσει των προπαρατεθεισών παρατηρήσεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφοι 1, στοιχείο γ', και 3, της οδηγίας 2000/78 έχει την έννοια ότι επίδομα που καταβάλλεται σε δημόσιους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας, όπως το επίδομα που χορηγείται στους υπαλλήλους της Bundesrepublik Deutschland δυνάμει του νόμου περί ομοσπονδιακών υπαλλήλων, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας αν η καταβολή του βαρύνει το κράτος ως εργοδότη του δημόσιου τομέα, ζήτημα η εξέταση του οποίου απόκειται στο εθνικό δικαστήριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 44 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδιτος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, έχει την έννοια ότι επίδομα που καταβάλλεται σε δημόσιους υπαλλήλους σε περίπτωση ασθένειας, όπως το επίδομα που χορηγείται στους υπαλλήλους της Bundesrepublik Deutschland δυνάμει του νόμου περί ομοσπονδιακών υπαλλήλων (Bundesbeamtengesetz), εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας αν η καταβολή του βαρύνει το κράτος ως εργοδότη του δημόσιου τομέα, ζήτημα η εξέταση του οποίου απόκειται στο εθνικό δικαστήριο.

(υπογραφές)